

ARAŞTIRMA / RESEARCH

Ebelik öğrencilerinin sosyal zeka düzeyleri ile meslek algıları arasındaki ilişki

Relationship between social intelligence levels and occupational perceptions of midwifery students

Emine Akça¹, Şule Gökyıldız Sürücü², Meltem Akbaş², Ayşe Şenoğlu³

¹İnönü Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Ebelik Bölümü, Malatya, Turkey

²Çukurova Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Ebelik Bölümü, Adana, Turkey

³Sağlık Bakanlığı Adana İl Sağlık Müdürlüğü Acil Sağlık Hizmetleri Başkanlığı, Adana/Türkiye

Cukurova Medical Journal 2019;44(2):621-631

Abstract

Purpose: This research was conducted as a descriptive study to examine social intelligence levels and occupational perceptions.

Materials and Methods: The study was conducted with 174 midwifery students who voluntarily accepted to participate in the research between April 15 - May 1 2018. The research data were collected from Individual Identification Form, Tromso Social Intelligence Scale and questionnaire forms which contained questions related to job perceptions of the midwives, and their expectations for the future with face-to-face interviews.

Results: The average age of the students were 20.99 ± 2.38 years. In the study, 66.1% of the students reported that they had chosen their own department willingly and 82.2% of them liked it. The average Tromso Social Intelligence Scale score of the students is 71.79 ± 10,040. The social intelligence levels of the students who were positive to the profession, did not find the assignments fairly, thought they are not informed adequately about the personal rights in the institution, thought the profession contributes to the development of the society and participated in the socio-cultural activities in the professional sense are statistically higher.

Conclusion: The social intelligence levels of midwifery students were found high in the study. Additionally, It has been found that social intelligence positively affects students' occupational perceptions and future expectations.

Keywords: Social intelligence, midwifery, students, occupation, perception

Öz

Amaç: Bu çalışma; ebelik öğrencilerinin sosyal zeka düzeyleri ile meslek algıları arasındaki ilişkiyi belirlemek amacıyla tanımlayıcı olarak yapılmıştır.

Gereç ve Yöntem: Kesitsel olarak yapılan araştırmanın örneklemini 15 Nisan-1 Mayıs 2018 tarihleri arasında okulda bulunan ve araştırmaya katılmayı gönüllü olarak kabul eden 174 ebelik öğrencisi oluşturmuştur. Veriler “Kişisel Bilgi Formu”, “Tromso Sosyal Zeka Ölçeği (TSZÖ)” ve “Ebelerin Mesleği Algılama Biçimleri ve Gelecekte Beklentilerini Sorgulayan Anket Formu” ile yüz yüze görüşme yöntemi kullanılarak toplanmıştır.

Bulgular: Çalışmaya katılan öğrencilerin yaş ortalamaları 20,99±2,385'tir. Çalışmada öğrencilerin %66,1'i bölümünü isteyerek seçtiğini ve %82,2'si bölümünü sevdiğini bildirmiştir. Öğrencilerin TSZÖ toplam puan ortalamaları 71,79±10,040'tır. Mesleğe adanmışlıkları olumlu olan, atamaları adaletli bulmayan, kurumda özlük haklarına ilişkin yeterince bilgilendirilmediklerini düşünen, mesleğinin toplumun gelişimine katkıda bulunduğunu düşünen ve mesleki anlamda sosyo-kültürel faaliyetlere katılan öğrencilerin sosyal zeka düzeylerinin istatistiksel olarak daha yüksek olduğu saptanmıştır.

Sonuç: Araştırmada ebelik öğrencilerinin sosyal zeka düzeyleri yüksek ve sosyal zekanın öğrencilerin meslek algısı ve gelecekte beklentilerini olumlu yönde etkilediği bulunmuştur.

Anahtar kelimeler: Sosyal zeka, ebelik, öğrenciler, meslek, algı

Yazışma Adresi/Address for Correspondence: Dr. Emine Akça, İnönü Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Ebelik Bölümü, Malatya, Turkey E-posta: emineebici@gmail.com

Geliş tarihi/Received: 12.09.2018 Kabul tarihi/Accepted: 26.11.2018 Çevrimiçi yayın/Published online: 23.06.2019

GİRİŞ

Sosyal zeka önceleri her ne kadar tek boyutlu bir kavram gibi ele alınsa da günümüzde karmaşık ve çok boyutlu bir kavram olarak kabul görmektedir^{1,2}. Literatürde sosyal zeka ile ilgili yapılmış bir çok tanım yer almaktadır^{1,3-5}. Thorndike (1920) sosyal zekayı “insan ilişkilerinde akılcıca davranma yeteneği” olarak tanımlamıştır³. Goleman (2006) sosyal zekayı “sosyal farkındalık” ve “sosyal yetenek” olmak üzere iki kategoriye ayırmıştır ve sosyal farkındalığı başkaları hakkında hissettiklerimiz, sosyal yeteneği ise bu farkındalıkla ilgili yaptıklarımız olarak tanımlamıştır⁴. Sosyal zekanın içerdiği beş etkenden bahsedilmektedir. Bunlar; sosyalleşme tutumları, sosyal beceriler, empati becerileri, duygusallık ve sosyal kaygılardır¹. Tüm bu tanımlar sosyal zekanın insan ilişkilerinde farkındalık ve davranış üzerine odaklandığını göstermektedir.

Algı, bireylerin olayları ya da durumları algılama biçimidir. Algı kavramını bireylerin yaşantıları, kültürleri, kişilikleri ve deneyimleri etkileyebilmektedir⁶. Bireyler algılama biçimlerine göre tutum geliştirir ve geliştirdikleri tutum doğrultusunda davranış sergiler⁷. Olumlu meslek algısı bireylerin mesleklerini benimsemelerinde, yaşamlarında başarıyı elde etmelerinde ve mesleğin toplumsal gelişiminde büyük rol oynamaktadır. Bu sebeple meslek algısını etkileyebilecek faktörlerin incelenmesi mesleğin hem bireysel hem de toplumsal algısının gelişmesine katkı sağlayacaktır.

Sosyal zeka çok faktörlü bir kavram olması sebebiyle birçok anlamda meslek algısını etkileyebilir. Sosyal zekâ, gelişmiş sosyal problem çözme yeteneği, liderlik ve olumlu kişilerarası deneyim ile ilişkilendirilmiştir⁵. Sosyal çevreyi iyi bir şekilde anlayan kişiler diğer bireylerle daha başarılı etkileşim ve iletişimde bulunurlar¹. Sosyal zekânın sosyal etkileşimi geliştirdiği ve bu yüzden birçok kişinin yaşamında başarının tahmin edilmesinde en önemli faktörlerden biri olduğu savunulmaktadır¹. Tüm bunlar göz önünde bulundurulduğunda sosyal zeka düzeyi yüksek olan bireylerin olumlu meslek algısı geliştirebileceğini söylemek mümkündür.

Ebelik mesleği, doğrudan bakım verdiği grupla iletişimde olması gereken bir meslektir⁸. Dolayısıyla kişilerarası ilişkilerin ebelik mesleğinin yapı taşları arasında yer aldığı söylenebilir. Sosyal zeka, “bireylerin dahil olduğu kişilerarası ilişkilerde kişilerin duygularını, düşüncelerini ve davranışlarını anlama ve

bu anlayışa uygun davranma yeteneği” şeklinde tanımlanmaktadır⁵. Bu tanımdan yola çıkarak ebelerin kullandıkları etkili iletişim teknikleri, empati becerileri ve bakım verdiği gruba ilişkin farkındalıkları ile sosyal zeka düzeyleri arasında yakın bir ilişkiden söz edilebilir. Öyle ki sosyal zeka düzeyi yüksek olan ve olumlu meslek algısına sahip ebelerin verdikleri bakım hizmetlerinin, bakım alan grupların memnuniyetini artıracak ve toplumda ebelik mesleğinin olumlu algılanmasına katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Literatürde sağlık çalışanlarının meslek algılarını değerlendiren çalışmalar mevcuttur⁹⁻¹². Ancak sosyal zeka düzeyinin meslek algısını nasıl etkilediğini inceleyen herhangi bir çalışmaya rastlanmamıştır. Bireylerin sosyal zeka düzeylerinin mesleklerini algılama biçimleri üzerinde etkili olduğu düşünülmektedir. Bu anlamda bu çalışmanın literatüre katkı sağlayacağı öngörülmektedir. Bu araştırma ebelik öğrencilerinin sosyal zekâ düzeyleri ile meslek algıları ve gelecekte beklenenleri arasındaki ilişkinin belirlenmesi amacıyla yapılmıştır.

GEREÇ VE YÖNTEM

Kesitsel tipte olan araştırmanın evrenini 2017-2018 Eğitim-Öğretim yılı Çukurova Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Ebelik Bölümünde okuyan 230 öğrenci oluşturmuştur. Power analiz yapıldığında örneklem büyüklüğü, 0,05 yanılgi düzeyi, %80 temsil gücü ve %99 güven aralığı ile 171 öğrenci olarak hesaplanmıştır. Araştırmanın örneklemini 15 Nisan-1 Mayıs 2018 tarihleri arasında okulda bulunan ve araştırmaya katılmayı gönüllü olarak kabul eden 174 ebelik öğrencisi oluşturmuş olup evrenin %76'ine ulaşılmıştır.

Tüm öğrencilerden araştırmaya başlamadan önce bilgilendirilmiş onam ve ilgili kurumdan kurum izni alınmıştır. Araştırma, Çukurova Üniversitesi Tıp Fakültesi Girişimsel Olmayan Klinik Araştırmalar Etik Kurulu tarafından değerlendirilmiş ve bilimsel kurul onayı alınmıştır (Karar no:23/2 Şubat 2018).

Ölçekler

Veriler “Kişisel Bilgi Formu”, “Tromso Sosyal Zeka Ölçeği (TSZÖ)” ve “Ebelerin Mesleği Algılama Biçimleri ve Gelecekte Beklentilerini Sorgulayan Anket Formu” ile toplanmıştır.

Kişisel Bilgi Formu, araştırmacılar tarafından katılımcıların bağımsız değişkenleri olan yaş, anne-

baba öğrenim düzeyleri, aile, gelir durumu hakkında bilgi toplamak amacıyla literatürden faydalanarak hazırlanmış ve toplam 12 maddeden oluşmaktadır.

Tromso Sosyal Zeka Ölçeği

Bu ölçek Silvera ve arkadaşları (2001) tarafından geliştirilmiş, sosyal zeka düzeyini ortaya koymak üzere hazırlanmış 21 maddelik kendini tanımlama (self-report) türünde bir araçtır. Ölçeğin Türkçeye uyarlanması Doğan (2005) tarafından yapılmıştır. Ölçeğin kullanımıyla ilgili yazardan izin alınmıştır. Ölçekte insanların kendileriyle ilgili düşünce ve duygularını ifade eden cümleler yer almaktadır. TSZÖ sosyal bilgi süreci (8 madde), sosyal beceriler (6 madde) ve sosyal farkındalık (7 madde) olmak üzere 3 alt boyut ve toplam 21 sorudan oluşmaktadır. Ölçekteki maddeler beşli likert tipi olup “Tamamen uygun (5)”, “Uygun (4)”, “Biraz uygun (3)”, “Uygun değil (2)” ve “Hiç uygun değil (1)” şeklinde puanlanmaktadır. Ölçekten alınabilecek en düşük puan 21 en yüksek puan ise 105’tir. “Sosyal Bilgi” alt boyutundan en düşük 8 en yüksek 40, “Sosyal Beceriler” alt boyutundan en düşük 6 en yüksek 30 ve “Sosyal Farkındalık” alt boyutundan en düşük 7 en yüksek 35 puan alınabilmektedir. Tromso Sosyal Zeka Ölçeği’nin toplam puanına ilişkin iç tutarlılık (cronbach alpha) katsayısı 0.83 olarak bildirilmiştir^{13,14}.

Öğretmenlerin Mesleklerini Algılama Biçimleri ve Gelecekte Beklentileri

Ebelerin mesleği algılama biçimleri ve gelecekte beklenenlerini sorgulayan anket formu olarak Karaman (2008) tarafından geliştirilen “Öğretmenlerin Mesleklerini Algılama Biçimleri ve Gelecekte Beklentileri” anketi kullanılmıştır. Anketin ebeler alanında uygulanabilmesi için yazardan onay alınmıştır ve öğretmene yönelik ifadeler ebe olarak değiştirilmiştir. Anket, üçlü likert (Evet, Kısmen, Hayır) tipinde puanlanmakta ve ilk 30 soru mesleğe ilişkin algılar ile son 17 soru gelecekte beklenenler olmak üzere iki alt boyuttan oluşmaktadır. Gelecekte beklenenler boyutu mesleki (9 soru) ve bireysel (8 soru) beklentiyi içerecek şekilde iki başlıkta ele alınmaktadır¹⁵.

İstatistiksel analiz

Toplanan veriler “Statistical Package for Social Sciences” (SPSS) for Windows 22.0 istatistik paket programında sayı, yüzde dağılımı, aritmetik ortalama,

standart sapma ve One Way Anova testleri kullanılarak hesaplanmıştır. Araştırmanın bağımlı değişkenlerini öğrencilerin TSZÖ’den aldıkları puanlar ve Öğrencilerin Mesleklerini Algılama Biçimleri ve Gelecekte Beklentileri anket formuna verdikleri cevaplar, bağımsız değişkenlerini ise öğrencilerin sosyo-demografik özellikleri ile mesleğe ilişkin özellikleri oluşturmaktadır.

BULGULAR

Çalışmaya katılan öğrencilerin yaş ortalamaları $20,99 \pm 2,385$ ’tir. Öğrencilerin %91,4’ü bekar, %85,1’i çekirdek aile yapısına sahip ve %63,8’i yaşamını en çok ilde geçirmiştir. Öğrencilerin %58,6’sı annesinin eğitim durumunu ilköğretim ve altı, %63,8’i babasının eğitim durumunu ortaokul ve üzeri olarak bildirmiştir. Çalışmada öğrencilerin %92,0’sinin kazanç getiren herhangi bir işte çalışmadığı, %86,8’inin sosyal güvencesinin olduğu ve %74,7’sinin ekonomik durumunu orta olarak ifade ettiği belirlenmiştir. Öğrencilerin %31,6’sı 1. sınıf öğrencisidir (Tablo 1). Çalışmada öğrencilerin %66,1’i bölümünü isteyerek seçtiğini ve %82,2’si bölümünü sevdiğini bildirmiştir.

Öğrencilerin TSZÖ toplam puan ortalamaları $71,79 \pm 10,040$ ’tır. Öğrencilerin TSZÖ alt boyutlarından sosyal bilgi süreci alt boyutu puan ortalaması $28,88 \pm 4,411$, sosyal beceri alt boyutu puan ortalaması $20,07 \pm 4,094$ ve sosyal farkındalık alt boyutu puan ortalaması $22,84 \pm 5,066$ ’dır (Tablo 2).

Çalışmada öğrencilerin TSZÖ toplam puan ortalamaları ile mesleğe ilişkin algıları incelenmiştir. “Mesleğe adanmışlıkları olumlu olan, atamaları adaletli bulmayan, kurumda özlük haklarına ilişkin yeterince bilgilendirilmediklerini düşünen, mesleğinin toplumun gelişimine katkıda bulunduğunu düşünen ve mesleki anlamda sosyo-kültürel faaliyetlere katılan” öğrencilerin sosyal zeka düzeylerinin istatistiksel olarak daha yüksek olduğu saptanmıştır ($p < 0,05$). “Kurum içi iş birliği ve iletişim yönünden sorun yaşayan” öğrencilerin sosyal zeka düzeylerinin istatistiksel olarak daha düşük olduğu saptanmıştır ($p < 0,05$) (Tablo 3).

Çalışmada öğrencilerin TSZÖ toplam puan ortalamaları ile geleceğe yönelik meslekte beklenenleri incelenmiştir. “Mezun olacak ebelerin daha bilgili olacağını, gelecekte hastane fiziki koşullarının daha iyi olacağını, hasta yakını-çevre-hastane ilişkilerinin daha iyi bir düzeye ulaşacağını ve

hizmet içi eğitimlerin ya da seminerlerin daha etkili olacağını düşünen” öğrencilerin sosyal zeka düzeylerinin istatistiksel olarak daha yüksek olduğu saptanmıştır ($p<0,05$). Ancak, “Mesleki anlamda geleceğe bakış açısı olumsuz olan” öğrencilerin sosyal zeka düzeylerinin istatistiksel olarak daha düşük olduğu saptanmıştır ($p<0,05$) (Tablo 4). Çalışmada öğrencilerin TSZÖ toplam puan ortalamaları ile

geleceğe yönelik bireysel beklentileri incelenmiştir. “Gelecekte lisansüstü eğitim almak isteyen ve meslek içi ilerlemeyi planlayan” öğrencilerin sosyal zeka düzeylerinin istatistiksel olarak daha yüksek olduğu saptanmıştır ($p<0,05$). “Gelecekle ilgili beklentisi olmayan” öğrencilerin sosyal zeka düzeylerinin istatistiksel olarak daha düşük olduğu saptanmıştır ($p<0,05$) (Tablo 5).

Tablo 1. Öğrencilerin bazı özelliklerinin dağılımı

Özellikler	n	%
Medeni durum		
Evli	15	8.6
Bekar	159	91.4
Anne eğitim durumu		
İlkokul ve altı	102	58.6
Ortaokul ve üzeri	72	41.4
Baba eğitim durumu		
İlkokul ve altı	63	36.2
Ortaokul ve üzeri	111	63.8
Aile tipi		
Çekirdek aile	148	85.1
Geniş aile	17	9.7
Parçalanmış aile	9	5.2
Çalışma durumu		
Çalışıyor	14	8
Çalışmıyor	160	92
Sosyal güvence		
Var	151	86.8
Yok	23	13.2
Yaşamını en çok geçirdiği yer		
İl	111	63.8
İlçe	50	28.7
Köy	13	7.5
Ekonomik durum		
Düşük	15	8.6
Orta	130	74.7
Yüksek	29	16.7
Sınıf		
1.Sınıf	55	31.6
2.Sınıf	36	20.7
3.Sınıf	39	22.4
4.Sınıf	44	25.3
Toplam	174	100

Katılımcıların yaş ortalaması: $20,99\pm 2,385'$ (Min=18, Max=37) tir.

Tablo 2. Öğrencilerin Tromso Sosyal Zeka Ölçeği ve Alt Boyutlarından Aldıkları Puan Ortalamaları (N=174)

Ölçek ve Alt Boyutları	Ortalama $\pm$ SS	Dağılım Aralığı
Tromso Sosyal Zeka Ölçeği	71.79 $\pm$ 10.040	47-93
Sosyal Bilgi Süreci Alt Boyutu	28.88 $\pm$ 4.411	18-40
Sosyal Beceri Alt Boyutu	20.07 $\pm$ 4.094	8-30
Sosyal Farkındalık Alt Boyutu	22.84 $\pm$ 5.066	7-33

Tablo 3. Öğrencilerin mesleğe ilişkin algıları ile Tromso Sosyal Zeka Ölçeğinden aldıkları puan arasındaki ilişki (N:174)

Öğrencilerin Mesleğe İlişkin Algıları	Evet	TSZÖ Toplam Puan	Kısmen	TSZÖ Toplam Puan	Hayır	TSZÖ Toplam Puan	F	p
	%	Mean±SS	%	Mean±SS	%	Mean±SS		
1.Mesleğimi severek yapıyorum	67.2	72.70±10.284	26.4	70.76±9.594	6.3	66.45±7.541	2.311	0.102
2.Mesleğimin, kişilik özelliklerime uygun olduğunu düşünüyorum	59.2	72.45±10.287	32.8	71.91±10.018	8.0	66.50±6.723	2.198	0.114
3.Her şeye rağmen, hastalanımda gözlemlediğim gelişmeler, mesleğe adanmışlığımı olumlu etkiliyor	64.9	73.40±10.244	29.9	69.04±9.439	5.2	67.56±6.064	4.367	0.014
4.Mesleğimin statüsünün yüksek olduğunu düşünüyorum	44.3	72.53±10.107	40.8	70.85±10.005	14.9	72.19±10.115	0.543	0.582
5.Yıpratıcı bir meslek olarak görüyorum	36.8	69.88±8.895	43.7	72.41±9.757	19.5	74.03±12.159	2.183	0.116
6.Mesleğimden yeterince doyum sağlıyorum	36.2	72.38±11.401	48.9	71.61±9.544	14.9	70.96±8.210	0.209	0.812
7. Meslektaşlarının, mesleki açıdan yeterli olduğunu düşünüyorum	30.5	70.30±10.076	44.3	72.04±10.192	25.3	73.16±9.717	1.015	0.365
8.Mesleğimin ekonomik imkanlarının yeterli olduğunu düşünüyorum	26.4	69.63±8.744	51.7	71.84±10.368	21.8	74.29±10.369	2.276	0.106
9.Hizmet içi eğitimlerin/seminerlerin sayıca yetersiz olduğunu düşünüyorum	44.8	71.91±11.150	46.0	71.56±9.227	9.2	72.38±8.679	0.053	0.949
10.Hizmet içi eğitimlerin/seminerlerin içerik yönünden zayıf olduğunu düşünüyorum	32.2	70.96±10.368	58.0	72.33±9.554	9.8	71.35±12.062	0.347	0.707
11.Hizmet içi eğitimlere/seminerlerine katılacak kişilerin belirlenmesinde adaletsizlik olduğunu düşünüyorum	31.6	69.73±11.269	44.8	72.35±8.881	23.6	73.51±10.159	1.903	0.152
12.Mesleki açıdan yetişmemiz için gerekli olanakların sağlandığını düşünüyorum	28.2	70.55±10.563	46.6	71.56±9.855	25.3	73.61±9.749	1.123	0.328
13.Hasta yakınlarından yeterli derecede saygı, ilgi ve destek görüyoruz	28.7	73.30±10.843	56.3	70.98±9.636	14.4	71.64±10.054	0.812	0.489
14.Maaşımızdan kesinti yapılmasına rağmen, sosyal tesislerden yeterince faydalandığımızı düşünmüyorum	47.7	72.00±10.732	42.5	71.31±9.747	9.8	72.88±7.976	0.201	0.818
15.Bakımı olumsuz etkileyen çevre kaynaklı olaylardan, mesleki anlamda etkileniyorum	45.4	72.58±10.315	44.3	71.10±10.138	10.3	71.28±8.532	0.446	0.641
16.Zorunlu hizmetten dolayı yaşadığım yer	37.9	71.14±10.327	45.4	71.65±9.192	16.7	73.69±11.622	0.665	0.516

değişikliği beni olumsuz etkiledi								
17.Atama/yer değiştirmelerin adaletli olduğunu düşünüyorum	24.1	68.64±10.529	40.8	71.65±10.534	35.1	74.13±8.537	3.852	0.023
18.Kurum yönetimi ile ilgili iletişim ve iş birliği yönünden sorunlar yaşıyorum	23.0	68.88±8.689	52.9	71.82±9.659	24.1	74.52±11.424	3.331	0.038
19.Kurum ile ilgili önemli konu ve kararlarda görüş ve bilgilerime başvurulduğunu düşünüyorum	25.9	69.42±10.017	47.7	71.57±9.287	26.4	74.52±10.905	3.045	0.050
20.Kurumda özlük haklarımızla ilgili değişiklikler hakkında yeterince bilgilendirildiğimi düşünüyorum	21.8	68.42±9.969	54.6	71.29±9.385	23.6	76.07±10.338	6.357	0.002
21.Kurumumuzun fiziki olanaklarının yeterli olduğunu ve materyal yönünden sıkıntı yaşamadığımı düşünüyorum	27.0	71.57±11.100	47.7	71.07±9.637	25.3	73.39±9.643	0.777	0.461
22.Meslektaşlarımız ile kurum içi ve dışı sorunlar yaşıyorum	16.1	69.36±10.221	54.6	71.38±9.612	29.3	73.90±10.511	2.055	0.131
23.Yaptığım işe toplumun, yeterince saygı duyduğunu ve değer verdiğini düşünüyorum	33.9	72.37±10.593	45.4	72.52±9.451	20.7	69.25±10.238	1.468	0.233
24.Mesleğimin, toplumda en güvenilen meslekler arasında olduğunu düşünüyorum	44.3	72.05±10.224	38.5	72.07±10.253	17.2	70.50±9.276	0.298	0.742
25.Mesleğimin, toplumun gelişmesine önemli katkılarının olduğunu düşünüyorum	58.6	73.48±9.960	33.9	70.54±9.493	7.5	64.23±9.427	5.903	0.003
26.Mesleki anlamda nitelikli bir arkadaş çevresine sahibim	48.9	73.42±10.345	41.4	69.92±8.184	9.8	71.59±14.173	2.421	0.092
27.İş arkadaşlarımla entelektüel anlamda düşünce alışverişi yapıyorum	48.3	73.35±10.327	42.0	70.53±9.244	9.8	69.53±11.265	2.034	0.134
28.Mesleki anlamda gerekli sosyal-kültürel faaliyetlere katılıyorum (sinema, konser, seminer, konferans vb.)	38.5	74.01±10.619	47.7	71.27±9.120	13.8	67.42±10.134	4.184	0.017
29.Atama için yapılan sınavları doğru bulmuyorum	45.4	73.15±10.801	41.4	69.51±8.724	13.2	74.26±1.168	3.363	0.037
30.Ebelere bilgi, görgü ve deneyimi arttırmak için yeterince araştırma yapma olanakları sunulmaktadır	36.8	71.75±10.985	48.9	70.98±8.559	14.4	74.68±11.933	1.320	0.270

Tablo 4. Öğrencilerin geleceğe yönelik meslekten beklentileri ile Tromso Sosyal Zeka Ölçeğinden aldıkları puan arasındaki ilişki (N:174)

Öğrencilerin Geleceğe Yönelik Meslekten Beklentileri	Evet	TSZÖ Toplam Puan	Kısme n	TSZÖ Toplam Puan	Hayır	TSZÖ Toplam Puan	F	p
	%	Mean±SS	%	Mean±SS	%	Mean±SS		
1. Mesleki anlamda, geleceğe bakış açım olumsuz	19,5	68,09±8,251	36,8	71,00±9,054	43,7	74,12±11,021	4,750	0.010
2. Mesleğe yeni katılacak ebelerin, şimdiki ebelerden daha bilgili olacaklarını düşünüyorum	54,0	73,98±10,184	37,9	69,56±8,280	8,0	67,64±13,351	5,307	0.006
3. Gelecekte yöneticilerimizin daha profesyonel olacaklarını düşünüyorum	56,3	73,14±10,301	33,9	70,44±9,203	9,8	68,71±10,564	2,257	0.108
4. Mesleğimizin statüsünün gelecekte daha iyi olacağını düşünüyorum	60,9	72,98±10,607	29,9	70,19±8,541	9,2	69,13±10,026	1,991	0.140
5. Gelecekte hastanelerin fiziki koşullarının daha iyi olacağını düşünüyorum	67,2	73,22±10,215	21,8	70,29±9,438	10,9	66,00±7,732	4,995	0.008
6. Gelecekte atama ile ilgili yaşanan sıkıntıların giderileceğini düşünüyorum	38,5	73,85±10,455	39,7	70,19±9,747	21,8	71,08±9,419	2,424	0.092
7. Gelecekte hasta yakını-çevre-hastane ilişkilerinin daha iyi bir düzeye ulaşacağını düşünüyorum	46,6	74,78±10,020	40,8	69,52±8,747	12,6	68,14±11,273	7,360	0.001
8. Gelecekte hizmet içi eğitimlerin ya da seminerlerin daha etkili olacağını düşünüyorum	52,9	73,79±10,256	33,9	71,25±9,117	13,2	65,17±8,669	7,423	0.001
9. Gelecekte ekonomik koşullarımızın iyileştirileceğini düşünüyorum	48,3	72,61±10,497	35,6	70,68±9,811	16,1	71,82±9,206	0,656	0.520

Tablo 5. Öğrencilerin Geleceğe Yönelik Bireysel Beklentileri ile Tromso Sosyal Zeka Ölçeğinden Aldıkları Puan Arasındaki İlişki (N:174)

Öğrencilerin Geleceğe Yönelik Bireysel Beklentileri	Evet	TSZÖ Toplam Puan	Kısme n	TSZÖ Toplam Puan	Hayır	TSZÖ Toplam Puan	F	p
	%	Mean±SS	%	Mean±SS	%	Mean±SS		
1. Gelecekte mesleğimde yükselineceğime inanıyorum (yöneticilik vb.)	58,0	73,06±10,326	35,1	70,77±9,107	6,9	66,33±10,517	2,960	0.054
2. Meslekte ilerlememi sağlayacak daha üst öğrenimler yapmayı planlıyorum (yüksek lisans, doktora vb.)	51,1	74,34±10,385	36,2	68,83±8,321	12,6	70,00±10,810	6,327	0.002
3. Meslek içi ilerlemeyi planlıyorum (uzman, sorumlu vb.)	58,0	73,55±10,193	34,5	69,78±9,268	7,5	67,38±9,887	4,156	0.017

4. Gelecekte yaşam koşullarının daha iyi olacağını düşünüyorum	61,5	72,74±10,588	31,6	69,73±8,285	6,9	72,83±11,700	1,717	0.183
5. Gelecekle ilgili hiçbir beklentim yok. Sürem dolunca emekli olmayı düşünüyorum	24,7	66,37±7,678	24,7	69,60±8,250	50,6	75,51±10,404	15,569	0.000
6. Uygun koşulların oluşması hâlinde özel hastanelere geçip orada görev yapmayı düşünüyorum.	28,2	71,61±8,831	37,9	69,55±9,746	33,9	74,46±10,801	3,863	0.023
7. Emekli olduktan sonra daha rahat yaşayacağımı düşünüyorum	36,2	71,81±10,411	41,4	71,28±9,118	22,4	72,72±11,197	0,258	0.773
8. Çocuklarımızı şimdikinden daha iyi bir gelecek bekliyor	46,0	73,08±9,717	33,9	69,24±9,462	20,1	73,17±11,118	2,959	0.055

TARTIŞMA

Bu araştırmada ebe öğrencilerin sosyal zekaları ile meslek algıları ve gelecekte beklenenleri arasındaki ilişki incelenmiştir. Meslek seçiminde bireyin algısının önemli bir etkiye sahip olduğu söylenmektedir¹⁶. Bireyin mesleğini isteyerek seçmesi ve severek yapması meslek algısını ve başarısını doğrudan etkilemektedir. Literatür incelendiğinde yapılan çalışmalar ebek/hemşirelik öğrencilerinin çoğunun mesleği kendi istekleri ile tercih ettiğini ve tercihlerinden memnun olduklarını göstermektedir^{11,16}. Yücel ve ark. yaptıkları çalışmalarında ebek öğrencilerinin çoğunun mesleklerini sevdiklerini ve severek yapacaklarına inandıklarını bildirmektedir¹⁷. Ertekin Pınar ve ark. (2013) çalışmasında öğrencilerin çoğunun kendi istekleri ile ebek mesleğini tercih ettiğini ve büyük çoğunluğunun eğitime başladıktan sonra mesleğe bakış açısının olumlu olarak değiştiğini bildirmektedir¹⁸. Atasoy ve Ermin (2016)'ın hemşirelik ve ebek öğrencilerinin mesleklerine bakış açılarını değerlendirdikleri çalışmalarında katılımcıların çoğu (%68,3) kendi istekleri ile bölümlerini tercih ettiklerini ve bu alanda öğrenim görmekten memnun olduklarını bildirmiştir. Aynı çalışmada katılımcıların çoğu (%66,7) aldıkları eğitimin meslek algılarını olumlu yönde değiştirdiğini de bildirmiştir¹¹. Bu çalışmada literatürle paralel olarak öğrencilerin yarısından fazlası (%66,1) ebek bölümünü kendi isteği ile tercih ettiğini ve büyük çoğunluğu (%82,2) ebek mesleğini severek yaptığını belirtmişlerdir. Bu sonuçlar öğrencilerin ebek ve hemşirelik bölümünü çoğunlukla bilinçli olarak tercih ettiklerini ve eğitim almaya başladıktan sonra

mesleklerine bakış açılarının daha olumlu olduğunu göstermektedir.

Literatürde kendinin ve başkalarının duygularını anlayan, analiz edip yorumlayan, iyi empati kurabilen ve sosyal beceri yönünden gelişmiş bireylerin mesleki bağlılıklarının daha yüksek olduğu bildirilmiştir¹⁹. Hemşire ve ebelerin mesleğe ilişkin algılarının değerlendirildiği bir çalışmada ebelerin yaklaşık yarısının (%53,2) mesleğe adanmışlıklarının daha olumlu olduğu bildirilmiştir¹⁰. Bu çalışmada mesleğe adanmışlıkları olumlu olan öğrencilerin (%64,9) sosyal zeka düzeylerinin daha yüksek olduğu görülmüştür. Bu sonuçlar mesleki bağlılık ile sosyal zeka düzeyi arasındaki ilişkiye dikkat çekerek niteliktedir.

Başkalarının hissettiklerini ve duygularını anlayabilen özelliği sosyal zekanın belirleyicilerindedir¹. Sosyal zekası yüksek olan bireylerin kişilerarası ilişkilerde başarılı olması beklenir. Taşkın Yılmaz ve ark. (2014) yaptıkları çalışmada ebelerin yarısına yakınının (%45,2) kurum yönetimi ile ilgili iletişim ve iş birliği yönünden sorun yaşamadığını bildirmiştir¹⁰. Bu çalışmada iletişim ve işbirliği yönünden sorun yaşamayan öğrencilerinin (%24,1) sosyal zeka düzeylerinin daha yüksek olduğu bulunmuştur. Bu sonuçlar doğrultusunda sosyal zekanın sorun çözme ve iletişim becerisi üzerinde pozitif bir etkiye sahip olduğu söylenebilmektedir.

Mesleğe ilişkin özlük hakları, bireysel performans ve motivasyonu etkileyen başlıca unsurlardandır. Taşkın Yılmaz ve ark. (2014) çalışmalarında ebelerin yarısından fazlasının (%61,1) kurumda özlük hakları ile ilgili değişiklikler hakkında yeterince bilgilendirildiklerini düşünmediklerini belirtmiştir¹⁰.

Bu çalışmada özlük haklarına ilişkin değişiklikler hususunda kurumda yeterince bilgilendirilmediklerini düşünen öğrencilerin (%23,6) sosyal zeka düzeyi daha yüksek bulunmuştur. Bu sonuçlar, sosyal zekası yüksek olan bireylerin farkındalıklarının yüksek ve daha çok sorgulayıcı tarzda olduklarını göstermektedir.

Bir meslek topluma ne kadar yararlı hizmet sunarsa mesleğin toplumsal statüsü de o kadar yükselir ve bu durum bireylerin meslek algısının gelişmesi ile yakından ilişkilidir²⁰. Yapılan çalışmada ebelerin yaklaşık yarısı (%51,2) mesleklerinin toplumun gelişmesine katkı sağlayacağını düşündüklerini bildirmiştir¹⁰. Bu çalışmada da mesleklerinin toplumun gelişmesine katkı sağlayacağını düşünen öğrencilerin (%58,6) sosyal zeka düzeylerinin daha yüksek olduğu görülmüştür. Bu sonuçlar sosyal zeka düzeyi yüksek olan bireylerin olumlu meslek algısına sahip olduğunu göstermektedir.

Bireylerin mesleki anlamda kendilerini geliştirmeleri mesleki benlik algısının olumlu yönde gelişmesine katkı sağlamaktadır²⁰. Taşkın Yılmaz ve ark. (2014) yaptıkları çalışmada ebelerin az bir kısmının (%16,3) mesleki anlamda sosyal-kültürel etkinliklere katıldıklarını bildirmiştir¹⁰. Bu çalışmada mesleki anlamda sosyal-kültürel etkinliklere katılan öğrencilerin (%38,5) sosyal zeka düzeylerinin daha yüksek olduğu görülmüştür. Dolayısıyla sosyal zeka düzeylerinin bireylerin mesleki benlik algısını olumlu yönde geliştirebileceği söylenebilir.

Bireylerin geleceğe yönelik meslekten beklentileri ile mesleklerini algılama biçimleri yakından ilişkilidir. Taşkın Yılmaz ve ark. (2014) yaptıkları çalışmada ebelerin % 36,5'inin mesleki anlamda geleceğe bakış açılarının olumsuz olduğunu bildirmiştir¹⁰. Bu çalışmanın verileri, sosyal zeka düzeyi yüksek olan öğrencilerin (%43,7) meslek algılarının olumsuz olmadığını göstermiştir. Bu veriler doğrultusunda sosyal zeka düzeyi yüksek olan öğrencilerin mesleki anlamda geleceğe bakış açılarının daha olumlu olduğu söylenebilir.

Taşkın Yılmaz ve ark. (2014) çalışmalarında ebelerin %29,0'unun mesleğe yeni katılacak ebelerin şimdiki ebelerden daha bilgili olacaklarını düşündüklerini bildirmiştir¹⁰. Bu çalışmada ise bu şekilde düşünen öğrencilerin (%54,0) sosyal zeka düzeylerinin daha yüksek olduğu görülmüştür. Bu öğrenciler örneklemin yarısından fazlasını oluşturmaktadır. Bu sonuçlar sosyal zeka düzeyinin öğrencilerin bakış açısını pozitif yönde etkilediğini göstermektedir.

Hastanelerde çalışma ortamları çalışanların performansını ve motivasyonunu etkileyebilmektedir. Kötü fiziki koşullar hizmet kalitesinde azalmaya sebep olabilir²¹. Bu durum toplumun hizmet veren meslek grubuna ilişkin algısı üzerinde negatif bir etki yaratabilir. Taşkın Yılmaz ve ark. (2014) çalışmalarında ebelerin yaklaşık yarısının (%53,2) gelecekte hastanelerin fiziki koşullarının daha iyi olacağını düşündüklerini bildirmiştir¹⁰. Bu çalışmada gelecekte hastanelerin fiziki koşullarının daha iyi olacağını düşünen öğrencilerin (%67,2) sosyal zeka düzeylerinin daha yüksek olduğu belirlenmiştir.

Sosyal zeka, bireyin kendi davranışlarını ve diğer insanların davranışlarını yeterince anlama ve değerlendirme yeteneği olarak kabul edilmektedir²². Taşkın Yılmaz ve ark. (2014) çalışmalarında ebelerin %21,8'inin gelecekte hasta yakını-çevre-hastane ilişkilerinin daha iyi bir düzeye ulaşacağını düşünen öğrencilerin (%46,6) sosyal zeka düzeylerinin daha yüksek olduğu görülmüştür. Bu sonuçların grupların deneyim süreleri arasındaki farklılıktan, sosyal zeka düzeyi yüksek olan öğrencilerin iletişime açık olması ve iletişim ile ilgili sorunların çözüleceğine inanmasından kaynaklandığı düşünülmektedir.

Sağlık çalışanlarına yönelik hizmet içi eğitimler bireylerin mesleki ve bireysel gelişmelerine, motivasyonuna ve performansına katkı sağlamaktadır. Dolayısıyla hizmet içi eğitimlerle, sunulan hizmetin kalitesinin artırılması hedeflenmektedir²³. Hizmet kalitesi bir mesleğin toplum algısını doğrudan etkileyen bir unsurdur. Taşkın Yılmaz ve ark. (2014) çalışmalarında ebelerin yarısına yakınının (%41,3) gelecekte hizmet içi eğitimlerin ya da seminerlerin daha etkili olacağını düşündüklerini bildirmiştir¹⁰. Bu çalışmada gelecekte hizmet içi eğitimlerin ya da seminerlerin daha etkili olacağını düşündüklerini bildiren öğrencilerin (%52,9) sosyal zeka düzeyleri diğerlerine oranla daha yüksek bulunmuştur. Bu sonuçlar ebelerin ve sosyal zeka düzeyi yüksek olan ebelik öğrencilerinin gelecekte yapılacak hizmet içi eğitimlere yönelik düşüncelerinin olumlu olduğunu göstermektedir.

Literatürde ebelerin lisansüstü programları mesleğin statüsünü artırmak ve bilimsel gelişimi sağlamak için tercih ettiği yer almaktadır²⁴. Taşkın Yılmaz ve ark. (2014) çalışmalarında ebelerin yarısına yakınının (%48,0) meslekte ilerlemelerini sağlayacak daha üst öğrenimler yapmayı planladıklarını bildirmiştir¹⁰. Bu

çalışmada öğrencilerin yarısından fazlası (%51,1) lisansüstü eğitim almayı düşündüklerini belirtirken bu öğrencilerin sosyal zeka düzeylerinin diğerlerine oranla daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Taşkın Yılmaz ve ark. (2014) çalışmalarında ebelerin %36,9'unun meslek içi ilerlemeyi planladıklarını bildirmiştir¹⁰. Bu çalışmada öğrencilerin yarısından çoğu (%58,0) meslek içi ilerlemeyi planlamaktadır ve bu öğrencilerin sosyal zeka düzeyleri diğerlerine oranla daha yüksektir. Sosyal zekanın öz-yeterlilikle ilişkili tanımı " bireyin kişisel yeterliği ve başarı beklentisi" şeklinde yapılmıştır². Bu sonuçlar sosyal zeka düzeyi yüksek olan öğrencilerin bireysel ve mesleki gelişime daha açık olduklarını göstermektedir.

Literatürde iş yerinde mobbinge maruz kalan çalışanların erkenden emekli olma eğilimi gösterdiği belirtilmektedir^{25,26}. Aynı zamanda doyum, tükenmişlik, motivasyon ve çalışma ortamı da bireyin mesleğine devam etme kararında etkili olan diğer faktörlerdendir. Doğanlı ve Demirci (2014) yapmış oldukları çalışmada hemşirelerin %38,5'i mesleki planları arasında hemen emekli olmayı istediklerini bildirmiştir²⁷. Uçar ve ark. (2016) yoğun bakım ünitelerinde çalışan hemşirelerin tükenmişlik ve iş doyumunu değerlendirdikleri çalışmalarında hemşirelerin %88,9'u emeklilik hakkı gelince emekli olmak istediklerini ve bu hemşirelerin içsel, dışsal ve genel doyumlarının diğerlerine oranla daha az olduğunu bildirmiştir²⁸. Taşkın Yılmaz ve ark. (2014) çalışmalarında ebelerin %37,3'ünün gelecekle ilgili hiçbir beklentisinin olmadığını ve süresi dolunca emekli olmayı düşündüklerini bildirmiştir¹⁰. Bu çalışmada gelecekle ilgili hiçbir beklentisinin olmadığını ve süresi dolunca emekli olmayı düşündüklerini belirten öğrencilerin (%24,7) sosyal zeka düzeylerinin diğerlerine oranla daha düşük olduğu belirlenmiştir. Sonuç olarak, ebelik ve hemşirelik alanında karşılaşılan güçlükler meslek mensuplarının mesleğe ilişkin bakış açılarını negatif yönde etkileyebilmektedir. Dolayısıyla sosyal zeka düzeyi yüksek olan bireylerin mesleki güçlüklerle baş etmede daha başarılı olacağı düşünülmektedir.

Öğrencilerin mesleklerini algılama biçimleri ve gelecekte beklediklerinin sorgulandığı anket formunda yer alan bazı sorular çalışanlar için hazırlanmış olup öğrencilerin buldukları durumla bağdaşmamaktadır. Bu sebeple öğrencilerden bu sorulara yaşadıkları durumlara göre değil, yaşayacaklarını hayal ettikleri duruma göre cevap vermeleri istenmiştir. Literatürde sağlık alanında

meslek algıları ve gelecekte beklediklerinin değerlendirildiği benzer tek bir çalışmaya ulaşılmış ve ilgili sonuçlar ağırlıklı olarak bu kaynak ile tartışılmıştır¹⁰. Tartışılan kaynakta örneklem grubunu çalışan sağlık mensupları, bu çalışmada ise öğrenciler oluşturmaktadır. Katılımcıların meslek algıları ve gelecekte bekledikleri arasındaki farklılık bu durumdan kaynaklanabilir. Ayrıca bu çalışmada örneklemin tamamını öğrencilerin ve yaklaşık üçte birini birinci sınıf öğrencilerinin oluşturması, araştırma sınırlıkları arasında yer almaktadır.

Araştırmada ebelik öğrencilerinin sosyal zeka düzeyleri, ölçekten alınabilecek en yüksek toplam puanın yarısından fazla olması (71,79±10,040) sebebiyle yüksek kabul edilmiş ve sosyal zekanın öğrencilerin meslek algısı ve gelecekte beklediklerini olumlu yönde etkilediği bulunmuştur. Bu sonuçlar ülkemiz örnekleminde ebelik öğrencilerinin sosyal zekaları ile meslek algısı ve gelecekte bekledikleri arasındaki ilişkiyi açıklaması bakımından oldukça önemli ve değerlidir.

Bu sonuçlar doğrultusunda; sosyal zekanın meslek seçiminde bir belirleyici olarak algılanıp bireylerin ebelik mesleğini tercih ederken göz önünde bulundurmaları, kurum içi yönetici atamalarında sosyal zeka düzeyinin bir ölçüt olarak kullanılması, ebelik, hemşirelik gibi sağlık alanına hizmet veren ve kişilerarası ilişkilerle iç içe olan meslek gruplarının eğitim müfredatlarında sosyal zekayı konu alan eğitim planlarının hazırlanması, ve sosyal zeka düzeyini etkileyen ve sosyal zekanın etkileyebileceği konularla ilgili farklı örneklem gruplarında çalışmanın tekrarlanması önerilmektedir.

Yazar Katkıları: Çalışma konsepti/Tasarımı: EA, ŞGS, MA, AŞ; Veri toplama: EA, ŞGS, MA, AŞ; Veri analizi ve yorumlama: EA, ŞGS, MA, AŞ; Yazı taslağı: EA, ŞGS, MA, AŞ; İçeriğin eleştirel incelenmesi: EA, ŞGS, MA, AŞ; Son onay ve sorumluluk: EA, ŞGS, MA, AŞ; Teknik ve malzeme desteği: EA, ŞGS, MA, AŞ; Süpervizyon: EA, ŞGS, MA, AŞ ; Fon sağlama (mevcut ise): yok.

Bilgilendirilmiş Onam: Katılımcılardan yazılı onam alınmıştır.

Hakem Değerlendirmesi: Dış bağımsız.

Çıkar Çatışması: Yazarlar çıkar çatışması beyan etmemişlerdir.

Finansal Destek: Yazarlar finansal destek beyan etmemişlerdir.

Yazarın Notu: Bu çalışma 1. Uluslararası Doğu Akdeniz Ebeler Kongresi'nde sözel bildiri olarak sunulmuştur.

Author Contributions: Concept/Design : EA, ŞGS, MA, AŞ; Data acquisition: EA, ŞGS, MA, AŞ ; Data analysis and interpretation: EA, ŞGS, MA, AŞ ; Drafting manuscript: EA, ŞGS, MA, AŞ ; Critical revision of manuscript: EA, ŞGS, MA, AŞ ; Final approval and accountability: EA, ŞGS, MA, AŞ ; Technical or material support: EA, ŞGS, MA, AŞ ; Supervision: EA, ŞGS, MA, AŞ ; Securing funding (if available): n/a.

Informed Consent: Written consent was obtained from the participants.

Peer-review: Externally peer-reviewed.

Conflict of Interest: Authors declared no conflict of interest.

Financial Disclosure: Authors declared no financial support

Acknowledgment: This study was presented as a oral presentation at the 1st International Eastern Mediterranean Midwifery Congress.

KAYNAKLAR

1. Hançer M, Tanrisevdi A. Sosyal zeka kavramının bir boyutu olarak empati ve performans üzerine bir inceleme. *CU Sos Bilim Derg.* 2003;27:211-25.
2. Marlowe HA. Social intelligence: Evidence for multidimensionality and construct independence. *J Educ Psychol.* 1986;78:52-8.
3. Beheshtifar M, Roasaei F. Role of social intelligence in organizational leadership. *Eur J Soc Sci.* 2012;28:197-203.
4. Daniel G. *Social Intelligence: The New Science of Human Relationships*, USA, Bantam Books. 2006.
5. Eshghi P, Arofzad S, Hosaini TA. Relationship between social intelligence with effective influence among physical education expertise in Isfahan Education Organizations. *Eur J Exp Biol.* 2013;3:168-72.
6. Bakan İ, Kefe İ. Kurumsal açıdan algı ve algı yönetimi. *Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilim Fakültesi Derg.* 2012;2:19-34.
7. Derin N, Şimşek İlkın N, Yayan H. Hemşirelerde mesleki bağlılığın mesleki prestijle açıklanması. *Hacettepe Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Derg.* 2017;4:24-37.
8. Erci B, Çökbekler N, Işık K. Aile sağlığı merkezlerinde çalışmakta olan ebe ve hemşirelerin iletişim becerilerinin değerlendirilmesi. *Bozok Tıp Dergisi.* 2017;7:49-53.
9. Özmen D, Çetinkaya A. Hemşirelik son sınıf öğrencilerinin mesleki algılarına yönelik nitel bir çalışma. *Turkish J Res Dev Nurs.* 2016;18:40-52.
10. Taşkın Yılmaz F, Tiryaki Şen H, Demirkaya F. Hemşirelerin ve ebelerin mesleklerini algılama biçimleri ve gelecekte beklenenleri. *Sağlık ve Hemşirelik Yönetimi Derg.* 2014;1:130-9.
11. Atasoy I, Ermin C. Hemşirelik ve ebelik öğrencilerinin mesleklerine bakış açısının incelenmesi. *Düzce Üniversitesi Sağlık Bilim Enstitüsü Derg.* 2016;6:83-91.
12. Yurtsal ZB, Biçer S, Duran Ö, Şahin A, Arslan M, Yavrucu ÖK. Sağlık bilimleri fakültesi ebelik 1. ve 4. sınıf öğrencilerinin mesleğe ilişkin görüşlerinin belirlenmesi. *ERÜ Sağlık Bilim Fakültesi Derg.* 2014;2:15-25.
13. Doğan T, Çetin B. Tromso sosyal zekâ ölçeği Türkçe formunun faktör yapısı, geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Educ Sci Theory Pract.* 2009;9:691-720.
14. Silvera DH, Martinussen M, Dahl TI. The Tromso Social Intelligence Scale, a self-report measure of social intelligence. *Scand J Psychol.* 2001;42:313-9.
15. Karaman N. Öğretmenlerin mesleklerini algılama biçimleri ve gelecekte beklenenleri nelerdir? (Yüksek lisans dönem projesi). Edirne, Trakya Üniversitesi, 2008.
16. Dinç A, Cangöl E, Sögüt S. Ebelik öğrencilerinin mesleki tercih hakkında düşünceleri. *Cumhuriyet Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Dergisi.* 2017;2:15-23.
17. Yücel U, Tuna Oran N, Yüksel E. Ebelik öğrencilerinin meslek ile ilgili görüşlerinin ve mezuniyet sonrası çalışmak istedikleri kurumların değerlendirilmesi. *Gümüşhane Üniversitesi Sağlık Bilim Derg.* 2017;6:69-76.
18. Ertekin Pınar Ş, Cesur B, Duran Ö, Güler E, Üstün Z, Abak G. Ebelik öğrencilerinin mesleki profesyonellikleri ve etkileyen etmenlerin incelenmesi. *Fırat Sağlık Hizmetleri Derg.* 2013;8:19-37.
19. Özyer K, Alici İ. Duygusal zekâ ile örgütsel bağlılık ve örgütsel vatandaşlık davranışı ilişkisi üzerine ampirik bir araştırma. *Zeitschrift für die Welt der Türken/Journal World Turks.* 2015;7:69-85.
20. Eskimez Z, Öztunç G, Alparslan N. Lise son sınıfta okuyan kız öğrencilerin hemşirelik mesleğine ilişkin görüşleri. *Hacettepe Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Derg.* 2008;15:58-67.
21. Özbek Yazıcı S, Kalaycı I. Hemşirelerin çalışma ortam ve koşullarının değerlendirilmesi. *Mühendislik Bilim ve Tasarım Derg.* 2015;3:379-83.
22. Yermantaeyeva A, Aurenova MD, Uaidullakzy E, Ayapbergenova A, Muldabekova K. Social intelligence as a condition for the development of communicative competence of the future teachers. *Procedia-Soc Behav Sci.* 2014;116:4758-63.
23. Savaş Duman Ç, Suluhan D, Durduran Y. Birinci basamak sağlık kuruluşlarında çalışan hekim dışı sağlık profesyonellerinin hizmet içi eğitim gereksinimlerinin belirlenmesi. *Med J Bakirkoy.* 2016;12:118-23.
24. Yücel U, Ekşioğlu A, Demirelöz M, Baykal Akmeşe Z, Çakır Koçak Y, Soğukpınar N. Türkiye’de ebelik lisansüstü eğitim profilinin incelenmesi. *Int J Hum Sci.* 2013;10:1342-54.
25. Leymann H. The content and development of mobbing at work. *Eur J Work Organ Psychol.* 1996;5:165-84.
26. Mercanhoğlu Ç. Çalışma hayatında psikolojik tacizin (mobbing) nedenleri, sonuçları ve Türkiye’deki hukuksal gelişimi. *Organ ve Yönetim Bilim J.* 2010;2:37-46.
27. Doğanlı B, Demirci Ç. Sağlık kuruluşu çalışanlarının (hemşire) motivasyonlarını belirleyici faktörler üzerine bir araştırma. *Yönetim ve Ekon Celal Bayar Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilim Fakültesi Derg.* 2014;21:47-60.
28. Uçar N, Aygün D, Uzun E. Yoğun bakım ünitelerinde çalışan hemşirelerin tükenmişlik ve iş doyumunun değerlendirilmesi. *Online Türk Sağlık Bilim Derg.* 2016;1:18-37.